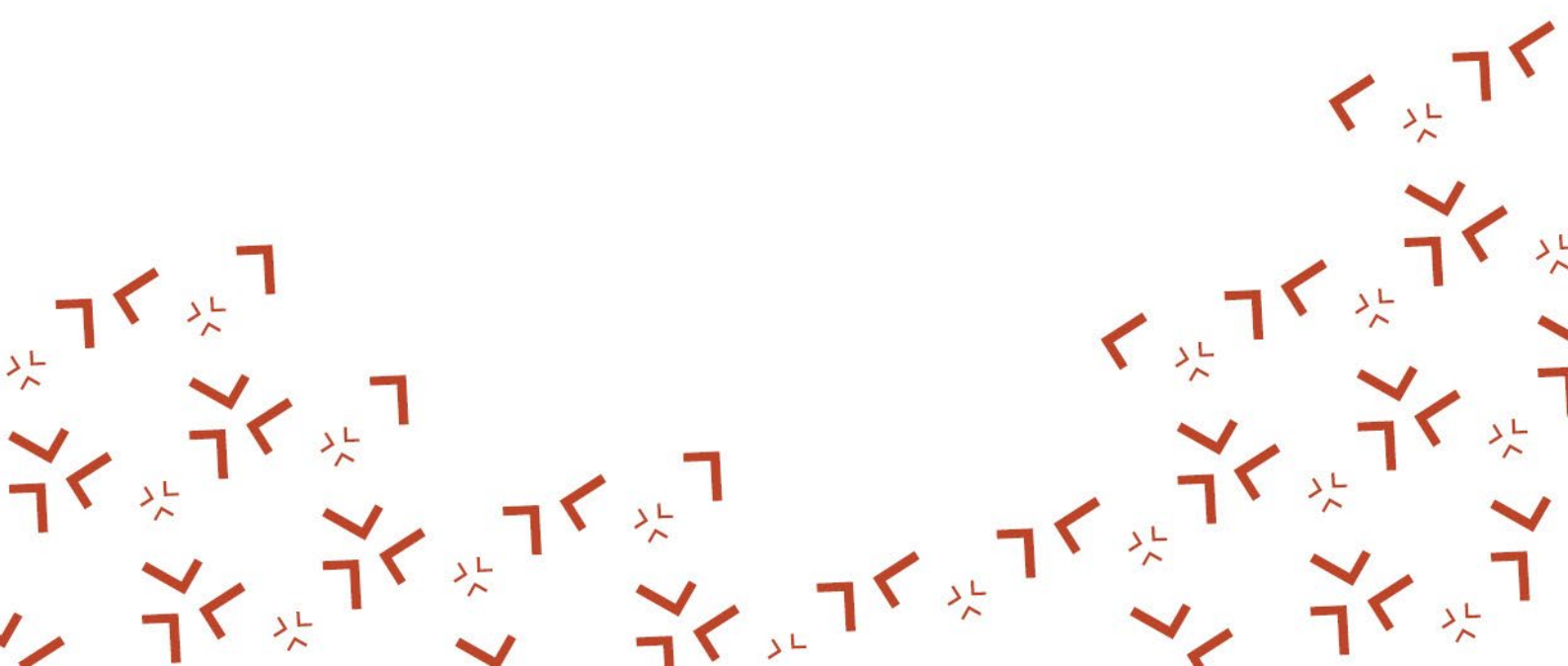

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Muuttoranta, K. & Särkelä, M. 2022. Uusia sähköisiä sovelluksia poronhoitoon. Poromies. 91 (4), 20-21.

Tietotekniikan tuominen poroaidalle vaatii laitteilta säänkestävyyttä. Kauniina kesäyönä kaikki on mahdollista, jopa läppärin käyttö testeissä. Huonossa kelissä käytettävät älylaitteet kuten tabletit ja puhelimet pitää suojata hyvin kosteudelta ja kylmältä.

UUSIA SÄHKÖISIÄ SOVELLUKSIA PORONHOITOOON

Teksti **Kirsi Muuttoranta** ja **Matti Särkelä**. Kuva **Kirsi Muuttoranta**.

Poronhoitoon liittyvien sähköisten sovellusten tekeminen aloitettiin laajemmin reilut parikymmentä vuotta sitten. Tunnetuimmat niistä ovat olleet paliskuntien kirjanpito-ohjelma, korvamerkkirekisteri ja paliskuntien paikkatiedot.

Viiime vuodet ovat olleet hiljaiseloa asiassa, liekö aika mennyt somen käytön opetteluun. Nuoret poronhoitajat ovat tehneet esityksiä uusien, sähköisten porosovellusten saamiseksi. Nyt suunnittelupöydällä Vasama-hankeessa ovat mm. eVasalauta, eLukulauta ja eOstokirja/eTeuraslauta.

Vasama-hankeessa on suunnitteluhanke, jossa suunnitellaan sähköisiä työkaluja helpottamaan poronhoidon tiedonkulkua ja itse poronhoitotyötä.

Yksi suunniteltavista työkaluista on eVasalauta eli vasanmerkintäsovellus. Sen perusideana on, että jo-

kainen merkinnässä mukana oleva saa kirjata omaan puhelimeensa kaikki näkemänsä vasat. Tiedot päivittyvät automaattisesti työnjohtajan lautaan, jossa ne näkyvät ehdotuksina. Kun muutama henkilö on ehdottanut samalle vasalle samaa omistajaa, ehdotukset vahvistuvat tiedoksi. Jos taas joku ilmoittaa tälle samalle vasalle eri merkin kuin muut, sovellus ilmoittaa ristiriidasta, joka pitää tarkastaa erikseen. Lisäksi työnjohtajan lauta välittää säännöllisesti muille tietoa auki olevista numeroista, jolloin jokainen voi etenkin loppuvaiheessa keskittyä seuraamaan vassoja, joita ei ole vielä saatu emiinsä. Aivan kuten en-

nenkin, vasalautaan saadut merkinnät käydään läpi huutamalla entiseen tapaan, jolloin kaikki voivat olla mukana seuraamassa tuloksia.

Vasanmerkinnässä sujuva tiedon siirtyminen nopeuttaa katselua. Jos tieto saaduista ja auki olevista vasoista kulkee nopeasti henkilöltä toiselle, aidalla kuluva aika lyhenee huomattavasti. Sähköinen tieto helpottaa myös vasojen leikkaamista etenkin kun vasoja on paljon: sama eVasalauta saadaan jaettua useammalle henkilölle, jolloin kaksi tai jopa kolme henkilöä voi kertoa vasalle leikattavan merkin.

Suunnittelupöydällä on myös sovellus poroerotuksissa ja poronlihan elintarvikeketjussa tarvittavien tietojen kirjaamiseen ja välittämiseen eteenpäin.

Elo- ja teurasporojen lukemisen vieminen verkkoon mahdollistaa tulevaisuudessa tiedon sujuvan tallentamisen ja siirtämisen suoraan paliskunnan haltuun (LukuPoro). Tarvittavia osia tiedosta voi jakaa myös ulkopuolelle, kuten valvoville viranomaisille ja lihanostajille. Ajantasaisen tiedon avulla jokainen paliskunnan osakas voi nähdä tilanteen omien elo- ja teurasporojensa osalta. Tämä helpottaa teurastussuunnitelman noudattamista niin osakas- kuin paliskuntatasollakin.

Oma haasteensa on se, että tekniikan tuominen poroaidalle vaatii mahdollisuutta toimia ilman internetiä. Maastossa nettiyhteys on usein huono, mutta laitteet voivat yhdistyä toisiinsa ja päivittää tietoja lähiyhteydellä, kuten bluetoothilla. Toki lähiyhteyden ulottuvuus on rajallinen.

Suunnittelupöydällä on nyt myös netittä toimiva korvamerkkirekisteri. Nykyinen korvamerkkirekisteri suunnitellaan päivitettäväksi puhelinsovellukseksi, joka toimii myös ilman nettiyhteyttä (oudot merkit voi tarkistaa omalla puhelimella paikoissa, joissa perinteinen korvamerkkihaku ei ole onnistunut). Teknologian osalta joudumme ottamaan huomioon laitteiden säänkestävyyden, akkujen keston ja tiedon varman säilymisen. Lähtökohdan tulee olla se, että tiedot ovat varmemmin tallessa kuin paperilla.

Vasama-hankkeen aikana ehdimme tuottaa vain ns. rakennuspiirroksia kehitettäviin sovelluksiin. Työ

on monimutkaista eikä onnistu Työmies-askin kanteen piirtämällä. Tarvitaan erittäin yksityiskohtaisia kuvauksia poronhoitotöiden käytännöistä ja siitä, miten tieto siirtyy eri vaiheissa. Paliskunnissa on yllättävän paljon erilaisia käytäntöjä ja vaihtelua niin töissä kuin tietojen kirjaamisessa. Sovellusten toimivuuden varmistamiseen tarvitsemme poronhoitajien osaamista rakennuspiirrosten kommentointiin ja kehittämiseen. Tämän vuoksi järjestämme palautetilaisuuksia eri paliskunnissa, joissa kerätään rakentavaa kritiikkiä suunniteltavista sovelluksista. Hankkeen tuloksena saadaan mallit sovelluksista, varsinaisen sovellusten tekeminen voidaan aloittaa jatkohankkeessa.

Tiedon sähköistämisen tavoitteena porotyön sujuvoittaminen niin kentällä kuin konttorissa. Olisipa tulevaisuudessa kätevää, kun samoja poroja ei tarvitsisi pyörittää moneen kertaan järjestelmästä toiseen. Teknisten sovellusten lisäksi haluamme selvittää myös muita oikoteitä. Ehkä paperille (käsin) kirjoitettuja tietoja voisi skannata sähköiseen muotoon: esimerkiksi teurasporolistat voisi saada kuvantunnistusohjelman avulla tiedostoksi. Nykytekniikka mahdollistaa uusia työkaluja, joista voisi saada sähköisyttä myös porotalouteen.

Eri paliskunnissa olevat käytännöt vaihtelevat tietojen kirjaamisen suhteen. Kävimme tutustumassa mm. Pyhä-Kallion tapaan. Kirjoittaja kuvassa keskellä vasemmalla. Kuva Mikko Pajula.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

LAPIN AMK
Lapland University of Applied Sciences

Poronlihan tuotannon ja myynnin digitaalisen kehittämisen (Vasama) -hanketta toteutetaan 1.6.2022–31.10.2023 ja sen kokonaiskustannukset ovat 184 003 €. Se on saanut EAKR-tukea 147 203 € Lapin liiton myöntämänä.

Vasaman avulla rakennetaan mallit sovelluksista, joiden avulla poronhoitotöihin liittyvä tiedonkulkua helpottuu.

Lisäksi porotuotteiden myyjille tarjotaan verkkovalmennusta myynnin avuksi.

Hanketta toteuttavat Lapin ammattikorkeakoulu, sen ohjelmistolaboratorio Frostbit sekä Paliskuntain yhdistys. Projektipäällikkönä on Kirsi Muuttorenta, Lapin amk.